

Patvirtinta:

Prienų rajono Išlaužo
pagrindinės mokyklos direktorės
2017m. vasario 23d.
Nr. V-17

METODINIS DARBAS

„Skaitymo strategijų taikymas muzikos pamokose“

Darbą atliko mokytoja ekspertė
Aldona Armonienė

PRITARTA:
Metodinės tarybos nutarimu
2017-02-22, prot. Nr. 10

“Geras mąstymas yra geras procesas, geras procesas yra geras rezultatas”

(Toyota)

Skaitymas yra mokymosi pagrindas. Skaitymo įgūdžiai yra svarbūs, tačiau jie turi būti pagrįsti “dalykiniu raštingumu” ir integruoti į dalyko (muzikos) turinį (t.y. muzikos raišką, muzikos klausymąsi, apibūdinimą, vertinimą, muziką socialinėje kultūrinėje veikloje, muzikos žodyno plėtimą, skaitymo strategijų pritaikymą), kuris padeda suprasti dalyko tekštą. Manau, kad prieš mokantis skaitymo strategijų privalu motyvuoti mokinius. Skaitymui motyvuoti muzikos pamokose:

- siūlau rinktis kuo įvairesnius tekstus;
- skaityti tuos tekstus, kurie jiems įdomūs ir teikia malonumą;
- sudarau galimybę rekomenduoti tekštą kitiems, jį pristatyti;
- skatinu interpretuoti skaitomus tekstus bendradarbiaujant, diskutuojant;
- žaidžiame vaidmeninius žaidimus;
- dainuojame vaidmenines dainas.

Muzikos pamokose dažniausiai taikau įvairias skaitymo strategijas:

- Reikšmingų žodžių ir minčių žymėjimas.
- Dėmesys antraštei.
- Klausimų ir atsakymų formulavimas.
- Faktų piramidė.
- Neaiškių žodžių, muzikos terminų reikšmių patikslinimas, sinonimų ieškojimas.
- Temos žemėlapis.
- Piešinys.
- Teksto iliustravimas.
- Teksto pavertimas grafine struktūra.
- Savo nuomonės, išpūdžio fiksavimas.
- Įsivaizdavimas.

Mokant skaitymo strategijų aš laikausi tokų principų:

- mokau muzikos dalyko kalbos;
- mokau plėsti muzikos dalyko žodyną;
- motyvuoju taikydama įdomesnes skaitymo užduotis, kurios padėtų suprasti muzikos dalyko tekstus;
- nuolat prisimenu, kad skaitymo gebėjimų ugdymas yra nuoseklus, laipsniškai naujus iššūkius keliantis procesas.

Pateikiu keletą vienos dienos muzikos pamokose ir užsiėmimuose taikomų skaitymo strategijų pavyzdžių:

Skaitymo strategijų taikymo fragmentai muzikos pamokose:

Eil. Nr.	Skaitymo strategija	Klasė	Tema	Mokinį veikla pamokoje
1.	Dėmesys antraštei.	7 klasė	Lyrinio pobūdžio muzikos kūrimai Reikšmingų žodžių ir minčių žymėjimas. Teksto ir iliustracijų siejimas	<p>Muzikinė raiška (dainavimas): Daina N.Pocienės-Čereškevičienės muzika ir eilės „Naktelės žiedai“: - mokiniai samprotauja apie antraštės pavadinimą; - hipotezų kūrimas (klausantis dainos, išivaizduoja, apie ką daina); - skaito tekštą savaranakiškai; - skaito balus, duotu tempu (skaitymo ir muzikos darna); - daro išvadas, ivertina tekštą; ieško teksto ir muzikos sąsajų; - ritmuoja pagal dainos ritmą su žodžiais; pabraukia dainos žodžius, kuriuos reikėtų išryškinti dainuojant; - dainuoja frazuojant, išryškina pabrauktus žodžius. - video mediagos stebėjimas ir pasitikrinimas.</p> <p>Muzikos reiškinių pažinimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - savarankiškai skaito apie lyrinius muzikos kūrimius; - užsirašo ant spalvotų lapelių naujus žodžius, mintis; - kljiuoja lapelius ant skaitomo teksto; - tie, kurie turi tos pačios spalvos lapelius, buriasi darbui grupėse; - suranda muzikos kūrinį pavyzdžiu ir juos pritaiko pagal apibrežimus. <p>Muzikos klausymasis:</p> <ul style="list-style-type: none"> F. Šopenas. Noktiurnas. - išivaizdavimas; - spalvų žaismas (sužadinti jausmai) lape.

<p>2.</p> <p>Neaiškių žodžių, muzikos terminų reikšmių patikslinimas, sinonimų ieškojimas.</p>	<p>5 klasė</p> <p>Tempai ir dinamika</p> <p>Iliustravimas</p>	<p>Muzikinė raiška (dainavimas): Daina A.Salinėn muz., N.Mikaileno elės „Italija“.</p> <p>Dalykiniam skaitymui naudoju naują formatą:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) veikla prieš skaitymą: - skaito dainos tekštą (daina sukurta vien tik iš muzikos tempų ir dinamikos terminų); b) aktyvus skaitymas: <ul style="list-style-type: none"> - skaito svarbiausių muzikos atlikimo tempus ir muzikos dinamikos ženklus; - naudoja Antano Krutulio „Muzikos terminų žodynu“; c) veikla po skaitymo: <ul style="list-style-type: none"> - dainoje „Italija“ sudėlioja štrichus muzikos interpretacijai – kūrybiškam dinamikos ir tempų bei jų kaitos atlikimui. <p>Dainuoja dainą „Italija“ su visų terminų prasmėmis ir tiksliu juo vykdymu.</p> <p>Sukuria vaizdingų žodžių plakatą dainos interpretacijai.</p>	<p>Žodžių ir muzikos pokalbis:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) iš dainų rinkinio turinio pasirenku dainos pavadinimą ir keletą kartų pakartodama balsu į perskaity: „Gedimino pilis“, „Dramblio šokis“, „Juokingi garsai“ ir t.t., tuomet mokinys imituodamas atsako muzikine improvizacija;
<p>3.</p>	<p>Klausimų ir atsakymų formulavimas (muzikinis pokalbis)</p>	<p>4 klasė</p> <p>,Noriu sukurti savo muziką“</p>	<p>Muzikinė raiška (grojimas):</p> <ul style="list-style-type: none"> - improvizuoja mokykline dūdele, kalbos aparatu, kūno judesiais, žodžiais pasirinkta tema (lentoje atskirų žodžių terminis plakatas); - pasirinktos temos žodžiams ieško atitinkmens muzikiniams garsui išgauti. <p>Garsų grafinis vaizdavimas</p>

			<p>b) iš dainų rinkinio turinio mokinys pasirenka dainos pavadinimą, balsu ji perskaito, o aš atsakau muzikine improvizacija;</p> <p>c) drauge kuriame dialogą laisvai pasirinkta, vaikų gyvenimo aktualiją atitinkančia tema;</p> <p>d) dialogą siejame su muzikine kompozicija.</p>
			<p>Garsų grafika.</p> <ul style="list-style-type: none"> - lenkoje nupiešiu grafinės kūrybos pavyzdį; - linijomis ir spalvomis mokiniai surukia grafinį paveikslą pagal atliktą kompoziciją. - pristato ir paaiškina, kas vaizduojama paveiksle.
4.	Faktų piramide.	8 klasė	<p>Muzikos reiškininių pažinimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informacijos apie lietuvių pagonybės laikus paieška įvairiuose šaltiniuose (vadovėlis, IT, žurnalai, brošiūros, knygos...) (I- ji grupė); - informacijos apie kompozitoriu B.Kutavičių paieška įvairiuose šaltiniuose (vadovėlis, IT, žurnalai, brošiūros, knygos...) (II- ji grupė). <p>Faktų piramidė dviejų grupių kolektyvinis darbas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a) svarbiausi faktai, - b) svarbūs faktai, - c) neesminiai faktai, papildomos detalės.

5.	Dėmesys antraštei.	6klasė	Programinė muzika	<p>Isidainavimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mormorando dainuoju melodija, o mokiniai pritaiko žodžius; - dainuodami pratimus, perteikia įvairias nuotaikas; - dainuodami lietuvių liaudies dainą „Teka teka šviesi saulė“, ja iliustruoja kūno judesiais, pagal teksta perteikia nuotaikų kaitą. <p>Muzikos klausymasis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - įsivaizduoja, klausydami instrumentinių muzikos kūrinių pavyzdžių; - ant draugo nugaros piešia figūrą, kuri atitinka jų vaizduotę; - sugalvoja instrumentiniams muzikos kūriniams tekstinius pavadinimus; - piešia tai, ką įsivaizduoja klausydam muzikos; - seka sukurtą pasaką arba istoriją pagal girdėtą instrumentinių muzikos kūrinių; - pasitikrina, ar jų įsivaizduojamas pavadinimas atitinka kompozitoriaus sukurtą programinių kūrinių.
----	--------------------	--------	-------------------	---

Skaitymo strategijų taikymo fragmentai integruotuose lietuvių kalbos (D.Visockienė) ir muzikos (A.Armonienė) užsiemimuose:

Eil. Nr.	Skaitymo strategijos	Klasė	Tema	Mokinijų veikla užsiemimine
1.	Nuomonės išsakymas	Pailgintą darbo dienos grupę lankantys pradinių klasių mokiniai ir Jaunučių choro „Volungėlė“ nariai	Integruotas lietuvių kalbos ir muzikos užsiemimas „Skaitau ir dainuoju“	<p>I-ji pamoka: Išsako savo turimą patirtį apie skambančią dainą ir atlikėją.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skiemenuoja pateikto teksto atskirus žodžius; - ritmuoja skiemeni; - skiemenis pritaiko ritmą ir sudeda žodžius ant „kopetėlių (skaitymo ir muzikos tempas). <p>Dalykiniam skaitytumui naudoju tradicinį formatą:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) skaito: <ul style="list-style-type: none"> - savarankiškai grupelėse skaito atskirus dainos posmus; b) skaito su balso intonacija, tyliai, garsiai: <ul style="list-style-type: none"> - kiekviena grupelė balsu skaito atskirus dainos posmus; c) fiksuoja savo nuomonės įspūdį: <ul style="list-style-type: none"> - savais žodžiais atpasakoja tekstą. <p>II-pamoka</p> <ul style="list-style-type: none"> - išsako savo nuomonę apie melodiją, kuri atitinką skaitytą tekštą; - fantazuoją, stengiasi „,mintyse išgirsti“ jems normą melodiją; - piesiā muziką (spalvomis vaizduoją dainos nuotaika);

	<p>Istorijų kūrimas</p> <ul style="list-style-type: none"> - rūtele“ papasakoja lopšinės turini; - iš balso tembro atpažista lietuvių liaudies dainų atlikėją V. Povilionienę ir apie ją skaito straipsnį (“Vakarė žvaigždė”);
Kūryba:	<p>Vaidmeniniai žaidimai:</p> <p>1.Pasakoju istorija. Užduotis mokiniams: Ant draugo nugaros užrašo veikėja, kurį jis turės suvaidinti pagal išgirstą literatūrinį tekstą.</p> <p>2.Užrašau žodžius, muzikine tema:</p> <p>Pvz.: Kompozitorius, smuikas, orkestras, opera, garsas, dainininkas ir t.t.Paaškina pateiktų žodžių prasmę, juos suvaidina.</p> <p>Refleksija: Perskaite teksta, raimai dainuoja dainininkės Tajos lopšinę „Žibék, žvaigždele“ atsineštiems savo žaislams.</p>

	Diskusija		<ul style="list-style-type: none"> - apibūdina piešinių; <p>Diskutuoja:</p> <p>kas būtų, jeigu nemokėtume perskaityti tekštą; kas būtų, jeigu skaitydami praleistume žodžius; kas būtų, jeigu nesuprastume žodžių prasmės ir t.t..</p>
2.	Aplinkos skaitymui	<p>Jaunučių choro „Volungėlė“ nariai</p> <p>Vaidmeninės dainas.</p>	<p>Dainų naktis mokykloje</p> <p>Diskutuoja apie klausomą muziką, mėgiamus dainininkus.</p> <p>Pasitikriname savo muzikinę patirtį klausydami muzikos.</p> <p>skambant įvairiai muzikai (lietuvių liaudies dainos vaikams, lopšinės, pop dainos) rašo ant atskirų lapų po vieną žodį muzikai apibūdinti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - kūno judesiais, perkusiniais instrumentais, virtuviniais žodžių, - grojome „orquestre“ pagal parašytus muzikos apibūdinimui; - pasirinkę patinkančią vaikišką dainelę, pasiskirse vaidmenimis, dainuojame (balso intonacijos, tembras); <ul style="list-style-type: none"> - lopšinių tekstuose dainos žodžius, skaitydami; - paaiškina pabrauktu žodžiu reikšmę ir pritaiko dainuodami : - padainave lopšinę „Liūliai, dukrele, liūliai <p>Reikšmingų žodžių ir minčių žymėjimas.</p>

Užduočių „bankas“ mokantis skaitymo strategijų muzikos pamokose:

Muzikos klausymui:

Mokslo metų pradžioje mokiniai sugalvoja kuo daugiau žodžių muzikai apibūdinti. Siuos žodžius spalvotuose lapeliuose užkabiname lentoje. Žodžius mokiniai stengiasi kuo aiškiau paaiškinti. Vėliau, mokiniai užrašo savo vardo raides sąsiuvinyje stulpeliu žemyn ir kiekvienai vardo raidei randa muzikos nuotaikos, ritmo, tempo (muzikos išraiškos priemonių) apibūdinimą.
Pvz. : skamba E.Grygo « Sulveigos daina» iš siuitos « Peras Giuntas ». Klausydam i muzikos ir ieškome apibūdinimų.

PASTABA. Klausantis muzikos išraiškos priemonių apibūdinimas turi atitikti skambančią muziką

Terminams, sąvokoms apibūdinti:

Pasakoju istoriją.Užduotis mokiniam:

1. Pabraukti žodžius, kuriuos jie išgirdo pasakojant. Pvz:

KOMPOZITORIUS.

LÉLĖ.

AUSTRIJA.

SMUIKININKAS.

MAŠINA.

SMUIKAS.

DIRIGENTAS.

PENKLINĖ.

VUNDERKINDAS.

OPERA.

VAIKAS.

PIANINAS.

GARSAS.

DINAMIKA ir kt.

2. Pasiaiškinti pabrauktų žodžių reikšmę su suolo draugu.

Supažindinimui su sceniniais muzikos kūriniais:

Žaidimas „Opera“

1. Susipažištame su operos žanru.
2. Išsiaiškinus sąvoką reikšmes, operoje dirbančių žmonių profesijas, atlikėjų sąstatus ir t.t. žaidžiamas žaidimas „Opera“.
 3. Žaidimas žaidžiamas dviem būdais.
I-sis : sakomas žodis – grupė turi kuo greičiau ji apibūdinti.
II-sis– apibūdinamas žodis, nesakant jo pavadinimo, tada spėjamas žodis.

Galimi žodžiai:

ARIJA.

UVERTIŪRA.

DIRIGENTAS.

SIMFONINIS ORKESTRAS.

LIBRETAS.

REŽISIERIUS.

DEKORACIJOS.

BALETINIAI NUMERIAI ir kt.

(Analogiškas žaidimas „Baletas“).

Muzikos reiškinių pažinimui:

„Miško simfonija“

1. Mokiniams išdalinami lapai su įrašytais veiksmažodžiais.

ŠNIOKŠČIA.

ŪŽIA.

BRAŠKA.

PUTOJA.

RIAUMOJA.

STAUGIA.

PLAZDA.

KUKUOJA.

ŪKAUJA.

OŠIA.

TREŠKA.

ČEŽA.

GIEDA ir kt.

2. Skiemenuoja žodžius.

3. Ritmiškai ploja žodžius, ir paaiškina jų reikšmes.

4. Pasitelkdami kūno perkusiją, mokiniai pasiskirstę grupėmis, vaizduoja pasirinktą veiksmą – žodį, kitos grupės spėja.

5. Pristatau M. K. Čiurlionio simfoninę poemą „Miškas“.

6. Klausosi muzikos, ieško žodžių (veiksmažodžių) muzikos ištraukai apibūdinti.

7. Skaitome M.K. Čiurlionio prisiminimus apie mišką.

(Šią skaitymo strategiją taikau supažinimui ir su kita muzikos kūriniais pvz.; K.Sen Sanso „Žvérių karnavalas“. Tuomet parenku tinkamus žodžius šiam muzikos kūrinio apibūdinti).

